

Regeringens proposition

1999/2000:76

Prop.
1999/2000:76

Lag om märkning och registrering av hundar

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 mars 2000

Göran Persson

Margareta Winberg
(Jordbruksdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om märkning och registrering av hundar. Enligt lagen skall alla hundar märkas så att hunden kan identifieras och ägarskapet skall registreras i ett för landet centralt register.

Enligt förslaget skall en hund, som påträffas utan märkning eller som inte har någon ägare registrerad, kunna omhändertas av polismyndigheten om hunden utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur eller om det annars finns särskilda skäl. Om ägaren till en omhändertagen hund inte inom viss tid låter märka hunden och anmäler sitt ägarskap till det centrala registret får polismyndigheten besluta att hunden skall säljas, skänkas bort eller avlivas. Ägaren till en omhändertagen hund skall stå för kostnaderna för omhändertagandet. Polismyndigheten får även meddela nödvändiga förelägganden, vilka får förenas med vite.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Bestämmelserna om omhändertagande skall dock gälla först från och med den 1 april 2001.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om märkning och registrering av hundar	4
3	Ärendet och dess beredning.....	7
4	Lagen om märkning och registrering av hundar	9
4.1	Lagens tillämpningsområde	9
4.2	Hundar skall märkas och registreras	12
4.3	Hundar som inte är märkta får tas om hand	15
4.4	Straffbestämmelser.....	17
4.5	Ekonomiska konsekvenser.....	18
5	Författningskommentarer	20
Bilaga 1	Förteckning över remissinstanserna.....	24
Bilaga 2	Lagrådsremissens förslag.....	25
Bilaga 3	Lagrådets yttrande.....	27
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2000.....	31
	Rättsdatablad.....	32

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1999/2000:76

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om märkning och registrering av hundar.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om märkning och registrering av hundar

Härigenom föreskrivs följande.

Märkning och registrering

1 § En hundägare skall låta märka sin hund så att den kan identifieras. Märkningen skall vara bestående.

2 § Ägaren av en hund skall låta registrera sitt ägarskap i ett för landet centralt register.

Hundägaren skall betala en avgift för registreringen och för utrustning för att läsa av märkningen.

3 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller hundar som stadigvarande finns i Sverige.

Registerändamål

4 § Registret får användas för att fastställa vem som är ägare av en hund.

Tullverket, Statens jordbruksverk, länsstyrelser, polismyndigheter och de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet skall ha direkt åtkomst till registret.

Personuppgiftsansvarig

5 § Jordbruksverket är personuppgiftsansvarigt för registret. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får besluta att överlåta driften av registret till en annan myndighet eller till en organisation.

Personuppgiftslagen

6 § För behandling av personuppgifter gäller, utöver vad som sägs i 4 och 5 §§, personuppgiftslagen (1998:204).

Omhändertagande m.m.

7 § Påträffas en omärkt hund eller en hund utan någon ägare antecknad i det centrala registret, får polismyndigheten omhänderta hunden om den utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur eller om det annars finns särskilda skäl.

Inom sju dagar från omhändertagandet skall hundens ägare låta märka hunden och anmäla ägarskapet till det centrala registret. I annat fall får polismyndigheten besluta att hunden skall säljas, skänkas bort eller avlivas. Innan ett beslut om avlivning fattas skall yttrande inhämtas från en veterinär, om det inte finns särskilda skäl att avliva hunden omedelbart.

Om polismyndigheten har beslutat att hunden skall säljas, får polismyndigheten ta ut ersättning ur köpeskillingen för kostnaderna för omhändertagandet.

Om det finns särskilda skäl, skall polismyndigheten avvakta med en åtgärd enligt andra stycket.

8 § Ägaren av en omhändertagen hund skall betala de kostnader som omhändertagandet medfört. Kostnaderna får förskötteras av allmänna medel.

Om det finns särskilda skäl, får polismyndigheten i enskilda fall medge undantag från skyldigheten att betala kostnaderna. I sådana fall skall kostnaderna slutligt betalas av polismyndigheten.

9 § Polismyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande får polismyndigheten sätta ut vite.

Bemyndigande

10 § Föreskrifter om den avgift som avses i 2 § andra stycket meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Överklagande m.m.

11 § Polismyndighetens beslut enligt 7, 8 eller 9 § eller beslut om registrering som meddelas av Jordbruksverket eller av den som ansvarar för driften av registret får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Jordbruksverket för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

12 § Bestämmelserna i 22-28 och 30 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas, om beslutet har meddelats av en organisation.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Bestämmelserna i 7-9 §§ skall dock gälla först från och med den 1 april 2001.

2. Lagen skall inte tillämpas på hundar som vid lagens ikraftträdande är äldre än åtta år.

Bestämmelser om hundar finns i lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter samt i djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539). I regelverken finns bestämmelser om tillsyn, skadeståndsansvar, omhändertagande, förbud m.m.

I en departementspromemoria (Ds 1996:32) om förslag till lag om tillsyn över hundar och katter och i en lagrådsremiss om djurskyddet och tillsynen över hundar och katter av den 9 oktober 1997 föreslogs bl.a. en ny lag om tillsyn över hundar och katter. I lagförslaget ingick att det skulle införas bestämmelser om märkning och registrering av hundar och katter. Någon proposition lämnades aldrig till riksdagen.

Rikspolisstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges Veterinärförbund och Svenska Kennelklubben har påtalat att det ofta föreligger stora problem med att fastställa vem som är ägare till en viss hund och att detta leder till att det blir svårt att ställa någon till ansvar för de skador som en hund kan ha orsakat. Särskilt har framhållits att det snabbt ökande antalet aggressiva och farliga hundar har gjort att problemet blivit ytterst påtagligt och akut. De nämnda myndigheterna och organisationerna har därför hemställt om att det skyndsamt införs krav på märkning och registrering av alla hundar i landet så att en ägare kan identifieras.

Mot bakgrund av den framställning som gjorts och då frågan om märkning och registrering tidigare har varit aktuell har det inom Jordbruksdepartementet gjorts en förnyad översyn av frågan i departementspromemorian (Ds 1999:74) Förslag till lag om märkning och registrering av hundar. I de tidigare förslagen om märkning och registrering har även katter omfattats. Att det nu lämnas ett förslag enbart beträffande hundar skall inte förstås som att märkning av katter inte längre är angeläget. Förslaget har främst sin grund i att de tilltagande problemen med hundar som attackerar människor och andra hundar kräver att märkning av hund införs snarast möjligt.

Förslaget i departementspromemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 1*. En sammanställning av remissyttrandena finns i Jordbruksdepartementet (dnr Jo1999/2666). Jordbruksministern har även hållit en hearing i frågan den 21 januari 2000. En sammanfattning av de synpunkter som framkom vid hearingen redovisas i den nyss nämnda remissammanställningen.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 24 februari 2000 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 2*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 3*.

Lagrådet har med hänvisning till rättsstatliga principer om likhet inför lagen och om proportionalitet allvarligt ifrågasatt om lagförslaget bör genomföras i föreliggande skick. Lagrådet har också, för det fall lagförslaget genomförs, anfört synpunkter på enskilda bestämmelser i förslaget. Lagrådets yttrande har föranlett regeringen att göra vissa

ändringar och tillägg i förslaget påföljdsbestämmelser. Även i vissa andra bestämmelser har justeringar gjorts i enlighet med vad Lagrådet förordat. På ett par punkter har regeringen avstått från att följa Lagrådets förslag. Regeringen återkommer till Lagrådets synpunkter i avsnitt 4.1, 4.2 och 4.3 samt i författningskommentarerna. Prop. 1999/2000:76

4 Lagen om märkning och registrering av hundar

Prop. 1999/2000:76

4.1 Lagens tillämpningsområde

Regeringens förslag: En ny lag om märkning och registrering av hundar införs. Syftet med lagen är att det skall bli enklare och gå fortare att fastställa vem som är en hunds ägare. Lagen skall gälla hundar som stadigvarande finns i Sverige.

Departementspromemorians förslag: Förslaget överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller lämnar förslaget utan erinran. Ett antal remissinstanser ifrågasätter dock om målet att komma till rätta med farliga och aggressiva hundar kommer att uppnås. Några remissinstanser, däribland Statens jordbruksverk, anser att förslaget om märkning och registrering av hundar bör inarbetas i lagen (1943:459) om tillsyn över hundar och katter samtidigt som den lagen ses över. De instanser som tillstyrker eller lämnar förslaget utan erinran är bl.a. Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Riksåklagaren, Statskontoret, Datainspektionen, Försvarmakten, Statens räddningsverk, Sametinget, Statens veterinärmedicinska anstalt, Svenska Kommunförbundet och frivilligorganisationer som representerar hundägare och djurskyddsintresset. Flera remissinstanser påpekar att en registrering är en positiv åtgärd även av andra skäl än att komma åt de farliga hundarna; bl.a. kommer tillsynsmyndigheternas djurskyddstillsyn att underlättas väsentligt. Rikspolisstyrelsen har inget att erinra mot förslaget om märkning och registrering men anser att omhändertagande av hundar enbart på den grunden att de inte är märkta och att i anledning därav vidta åtgärder inte kan anses vara en polisiär uppgift. Jordbruksverket delar uppfattningen att åtgärder måste vidtas för att komma till rätta med de ökande problemen med aggressiva och farliga hundar men avstyrker förslaget med hänvisning till proportionalitetsprincipen. Svenska Jägareförbundet avstyrker förslaget och föreslår att polisen i stället skall ges lagligt utrymme att avliva eller försälja omhändertagna hundar. Jägarnas riksförbund och Svenska Hundklubben ifrågasätter behovet av lagen och avstyrker förslaget. Även Stockholms stad och Linköpings kommun samt Djurombudsmannens Stödorganisation avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om märkning och registrering av hundar föreslås omfatta alla hundar, oavsett ras eller farlighet. Lagförslaget har dock sin grund främst i det tilltagande problemet med farliga och aggressiva hundar. Som exempel på problemet har polismyndigheten i Stockholms län i en rapport redovisat att det under de första nio månaderna 1999 till myndigheten kom in 40 anmälningar där s.k. kamphundar varit inblandade. Det har handlat om angrepp mot

person, annan hund eller annat djur eller situationer där kamphundens närvaro upplevts som ett hot. Polismyndigheten anmärker i rapporten att det är sannolikt att många brott eller incidenter med hundar inte anmäls på grund av rädsla för repressalier. Antalet s.k. kamphundar i landet kan uppskattas till omkring 2 000 eller kanske så många som omkring 3 000. Lagen bör därför omfatta alla i landet befintliga hundar och inte enbart hundar som föds efter lagens ikraftträdande.

Det är inte möjligt att hänföra de farliga hundarna till någon särskild hundras. Alla hundar oavsett ras kan utveckla aggressiva eller på annat sätt farliga egenskaper genom bl.a. felaktig avel eller felaktigt handhavande. Det är inte heller möjligt att på annat sätt effektivt fastställa vilka hundar som är potentiellt farliga hundar. Ett märkningskrav kan därför inte begränsas till vissa bestämda raser eller till s.k. farliga hundar. Det är därför inte heller lämpligt att, såsom *Lagrådet* förordat, i lagen om tillsyn över hundar och katter föra in kriterier för när hundar kan presumeras vara farliga.

I likhet med många remissinstanser anser regeringen att det också finns andra viktiga skäl för införandet av ett hund- och ägarregister. Bland annat kommer myndigheternas djurskyddstillsyn att underlättas av att en ägare till en vanvårdad hund snabbt kan identifieras. En märkning och registrering är följaktligen en viktig åtgärd också från djurskyddssynpunkt. En registrerad ägare får säkrare och snabbare tillbaka en bortsprungen hund. Det blir lättare att avgöra vem som har ansvaret för skador som en hund orsakat. Behov av att kunna identifiera hundar finns även av smittskyddsskäl. Sannolikt kommer även möjligheterna att återfå en stulen hund att öka om alla hundar är identitetsmärkta. Lagförslaget innebär en klar förstärkning av hundägarens ansvar och bör enligt regeringens mening även uppfattas som en ökad säkerhet för hunden och dess ägare. Regeringens bedömning är att förslaget även är ett viktigt steg på vägen till ett förbättrat djurskydd för landets hundar.

Även om den föreslagna lagen följaktligen tjänar många syften finns det anledning att understryka den betydelse lagen kan få som hjälpmedel för polisen i dess arbete med att förebygga och bekämpa brott. När det gäller att komma till rätta med det förhållandet att hundar används på ett kriminellt eller gravt ordningsstörande sätt kan polisen i dag i vissa fall stödja ett ingripande på bestämmelserna i lagen om tillsyn över hundar och katter. För ett omhändertagande enligt den lagen krävs emellertid att det först klarläggs att det är fråga om en bitsk hund. Enligt den föreslagna lagen bör en omärkt eller oregistrerad hund kunna omhändertas redan på den grunden att den utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur eller om det annars finns särskilda skäl. Lagen ger därmed polisen utökade möjligheter att arbeta förebyggande genom att ingripa i de fall där det finns tillräckliga skäl att misstänka att ägarna kan använda sina hundar på ett farligt sätt. Detta kan i förlängningen förutsättas leda till kännedom om och kontroll över förekomst och innehav av farliga och aggressiva hundar. Också i andra sammanhang kan den föreslagna lagen i väsentlig grad underlätta polisens arbete. Det gäller i första hand hundar som tas om hand enligt lagen (1938:121) om hittegods

men också när polisen omhändertar en hund eller lämnar biträdes hjälp enligt djurskyddslagen.

Regeringen delar således inte den åsikt som några remissinstanser framfört att lagförslaget är för ingripande för att komma åt ett begränsat problem. Regeringen anser tvärtom att den föreslagna lagstiftningen tjänar många goda och efterfrågade syften.

Lagrådet har allvarligt ifrågasatt om lagförslaget bör genomföras i föreliggande skick. Enligt *Lagrådet* föranleder förslaget erinringar med hänsyn till rättsstatliga principer om likhet inför lagen och om proportionalitet. Som grunder för sin kritik pekar *Lagrådet* på att det i motiven förutsätts att främst hundar som utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur kommer att omhändertas och att försäljning eller avlivning av omhändertagna hundar inte är en åtgärd som står i proportion till syftet att åstadkomma märkning.

Som anförts ovan motiveras införandet av en märknings- och registreringskyldighet av ett flertal skäl. Alla dessa skäl motiverar inte ett ingripande i form av ett omhändertagande. Många gånger kan det vara tillräckligt med ett föreläggande. Detta följer av proportionalitetsprincipen. Bedömningen av i vilka fall ett omhändertagande skall ske kom tidigare till uttryck i motivtexten. Denna bedömning bör dock även komma till uttryck i lagtexten. Lagtexten bör därför kompletteras så att det framgår att omhändertagande får ske om en hund utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur eller om det annars finns särskilda skäl. *Lagrådet* har anført att de åtgärder som föreslås enligt 7 §, dvs. främst försäljning eller avlivning, knappast kan anses stå i proportion med lagens syfte att åstadkomma märkning av hundarna. Som anförts ovan är ett av syftena med märknings- och registreringskyldigheten att komma åt problemet med farliga och aggressiva hundar. Det är främst denna grupp som kan bli föremål för omhändertagande. Mot bakgrund härav anser regeringen inte att de åtgärder polisen ges befogenheter att vidta är oproportionerliga. Med hänsyn till att *Lagrådet* har anmärkt på den korta tid som står ägaren till buds för att vidta nödvändiga åtgärder för att uppfylla lagens krav har dock regeringen funnit att polisen i vissa fall skall vara skyldig att avvakta med vidare åtgärder och ge en hundägare en längre frist än sju dagar. En sådan dispens kan exempelvis bli aktuell om en hundägare, trots allvarliga försök att åstadkomma en märkning och registrering, inte hinner detta inom föreskriven tid. Med dessa ändringar finner regeringen att lagförslaget är förenligt såväl med principen om likhet inför lagen som med proportionalitetsprincipen.

Lagen föreslås omfatta alla hundar som mer stadigvarande finns i Sverige. Från lagens tillämpningsområde bör således göras undantag bara för hundar som tillfälligt vistas här, t.ex. för utställnings- eller tävlingsändamål. Det bör som utgångspunkt åligga hundägaren eller den som handhar hunden att vid tveksamhet i detta avseende visa att hunden endast tillfälligtvis vistas i landet. I detta sammanhang kan nämnas att ett av flera införselkrav för utländska hundar – Norge undantaget – är att de är identitetsmärkta.

Frågan hur tillsynen enligt djurskyddslagstiftningen skall vara ordnad är för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet. Ett av de förslag som diskuteras är en tillsynsorganisation som skall kunna ta över en del av de uppgifter som nu ligger hos polisen. Skulle översynen leda till en betydande förändring av hur tillsynen är organiserad kan det finnas skäl för att se över polismyndighetens roll också enligt den nu föreslagna lagstiftningen.

Det är främst den olösta tillsynsfrågan som hindrar regeringen från att, såsom några remissinstanser och *Lagrådet* föreslår, lösa problemet med farliga hundar inom ramen för lagen om tillsyn över hundar och katter. Det är dock regeringens avsikt att så snart tillsynsfrågan fått sin lösning göra en översyn av lagen om tillsyn över hundar och katter och övrig lagstiftning på området. Avsikten är att skapa ett samlat regelverk med skärpta bestämmelser och vidgade möjligheter för samhället att ingripa mot oönskade beteenden.

4.2 Hundar skall märkas och registreras

Regeringens förslag: Hundar skall märkas så att de kan identifieras. Ägaren skall låta registrera sitt ägarskap i ett centralt register för vilket Jordbruksverket är registeransvarigt. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får dock överlåta driften av registret till annan myndighet eller organisation. Registreringen och utrustningen för att läsa av märkningen skall finansieras med avgifter.

Registret får användas för att fastställa vem som är ägare till en hund. Tullverket, Jordbruksverket, länsstyrelser, polismyndigheter och de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet skall ha direkt åtkomst till registret.

Departementspromemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De synpunkter som särskilt lämnats om märkning och registrering rör bl.a. vilka märkningsmetoder som bör godtas, vid vilken ålder en hund skall märkas, vilka uppgifter som skall finnas i registret och vem som skall utses till registerförare. Frågan om vilken myndighet eller organisation som bör föra registret kommenteras av flera instanser. Några instanser anser att denna fråga bör prövas förutsättningslöst och att ingen registerförare bör pekats ut. Vissa instanser anser att registret med nödvändighet skall föras av en ansvarig och neutral myndighet medan andra anser att det viktigaste är att registret är tillförlitligt och att kostnaden för hundägaren hålls så låg som möjligt. Datainspektionen och Riksrevisionsverket redovisar en rad synpunkter på registret, bl.a. att det i lagen bör fastställas vilket organ som skall vara personuppgiftsansvarigt, vilka som skall ha tillgång till registret och om uppgifterna skall få säljas för marknadsföringsändamål.

Skälen för regeringens förslag: Vid märkningen skall en metod väljas som ger hunden en bestående märkning. Ett halsband med uppgifter om

ägaren är inte att anse som bestående märkning. Ett halsband kan enkelt avlägsnas eller förvanskas och det kan även förloras genom en olycks-händelse. Exempel på metoder som innebär en bestående märkning är tatuering eller mikrochips. Det är således fråga om en märkning som hundägaren själv normalt inte kan utföra, utan något som skall utföras av veterinär eller annan för ändamålet utbildad person. Bland remissinstanserna råder det olika meningar om vilken av dessa märkningsmetoder som är den mest lämpliga. Både tatuering och chipsmärkning förekommer i dag och båda metoderna har för- och nackdelar. Regeringen förutsätter att den märkningsmetod väljs som för den aktuella hunden innebär minsta möjliga smärta. För att avläsa identitetsnumret från ett mikrochips krävs det en särskild avläsningsutrustning, en s.k. scanner. Regeringens bedömning är att båda metoderna i dagsläget kan betraktas som lämpliga för en bestående märkning.

Det bör finnas en åldersgräns vid vilken märkningen skall ha utförts. Valpar överläts vanligen vid cirka åtta veckors ålder. I allmänhet har uppfödaren då redan märkt valpen. I de fall detta inte har skett bör den nye ägaren få skäligen tid på sig att göra detta. Vid ett ägarbyte bör den nye ägaren också få viss tid på sig att ordna med registreringen. Detsamma bör gälla för en ägare till en utländsk hund som förs in landet för att stadigvarande hållas här. Föreskrifter om detta bör meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

I sitt förslag har regeringen valt att från lagens tillämpningsområde undanta hundar som vid lagens ikraftträdande är äldre än åtta år. Äldre hundar bör slippa att utsättas för den påfrestning som en märkning kan innebära. Regeringen är medveten om att det kan innebära svårigheter att fastställa en hunds ålder. I de allra flesta fall bör det dock inte vara några svårigheter för en hundägare att genom olika dokument rörande hunden få kunskap om hundens ålder. Frågan om en hund på grund av sin ålder skall omfattas av lagen kommer att utgöra ett problem bara under de första åren efter lagens ikraftträdande.

Med ledning av den märkning hunden har skall det på ett enkelt sätt kunna fastställas vem som är hundens ägare. För detta krävs att ett register förs över hundar och ägare. Detta register skall föras centralt och omfatta alla hundar och ägare. Registret skall vid alla tidpunkter vara tillgängligt för berörda myndigheter. Regeringen föreslår att Jordbruksverket ges ansvaret för registret. Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket bör få överlåta driften av registret till en annan myndighet eller en organisation. Att driva registret innebär att utföra uppgifter för att behandla och registrera inkomna anmälningar om ägarskapsregistrering samt att hålla registret tillgängligt och aktuellt.

Regeringen anser att om det blir aktuellt att utse en organisation som driftsansvarig för registret så bör den organisation väljas där förutsättningarna för ett effektivt och administrativt smidigt system är störst. Det är särskilt viktigt att övergången för de redan registrerade hundägarna blir så okomplicerad som möjligt. I dag finns ett ägarregister hos Svenska Kennelklubben som lämpligen bör kunna utnyttjas. Kennelklubbens register är öppet för alla hundar, såväl renrasiga som blandraser och registrering kan ske även om man inte är medlem. Kennelklubben har

dessutom sedan den 1 januari 1997 som krav att en hund som lämnar en uppfödare som är medlem i Kennelklubben skall vara identitetsmärkt. Vid överlåtelse av en sådan hund skall registreringsbevis eller intyg om pågående registrering bifogas överlåtelsehandlingen. Detta innebär att de hundar som efter den 1 januari 1997 registrerats i Kennelklubben är märkta. Om Kennelklubben utses som ansvarig för driften av registret kommer de drygt 500 000 hundar som i dag finns i klubbens register att överföras till det centrala registret. Ägarna till hundar som är märkta och registrerade i en annan förening eller klubb kommer i så fall att behöva ansöka om registrering i det centrala registret, men någon ny märkning kommer sannolikt inte att bli nödvändig. Ett ägarregister motsvarande Kennelklubbens finns även hos Blandis Hundregister och Svenska Hundklubben. Enligt regeringen bör den föreslagna märkningen och registreringen ses som en påbyggnad av det i dag befintliga frivilliga systemet.

Lagrådet har påpekat att registret bör vara offentligt enligt tryckfrihetsförordningens regler om allmänna handlingar även om det skulle komma att föras av ett privaträttsligt organ. Om driften av registret överläts till ett privaträttsligt organ har regeringen för avsikt att föreslå riksdagen att organet och dess registerverksamhet skall anges i den bilaga som avses i 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen (1980:100).

Personuppgiftslagen (1998:204) skall tillämpas på registret. Personuppgifter får sålunda samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och får sedan inte behandlas för något ändamål som inte är förenligt med det ursprungliga. Behandling av personuppgifter för historiska, vetenskapliga eller statistiska ändamål skall dock aldrig anses som oförenliga med de ursprungliga ändamålen. De personuppgifter som behandlas skall vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet. Fler uppgifter än som är nödvändiga med hänsyn till ändamålet får inte behandlas. Känsliga personuppgifter får bara behandlas under vissa angivna förutsättningar. De personuppgifter som behandlas skall vara riktiga och aktuella. Alla rimliga åtgärder skall vidtas för att rätta, blockera eller utplåna felaktiga eller ofullständiga uppgifter. Personuppgifter skall inte heller bevaras under längre tid än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. För historiska, vetenskapliga eller statistiska ändamål får dock personuppgifter bevaras under en längre tid.

Det skall vara varje ägares skyldighet att vid förvärv av en hund anmäla sitt ägarskap till registret. Det bör även vara möjligt för en ägare som sålt sin hund att få sitt ägarskap avregistrerat. Ägaren bör även anmäla om hunden dött.

Hundägarna skall betala en avgift för registreringen. Det är fråga om en engångsavgift som skall gå till täckande av kostnaderna för registreringen och för den utrustning som krävs för att avläsa märkta hundars identitetsnummer.

Närmare föreskrifter om märkningen, registreringen, registret och avgifterna bör meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

4.3 Hundar som inte är märkta får tas om hand

Regeringens förslag: Hundar som påträffas utan märkning eller som inte har en ägare registrerad får omhändertas av polismyndigheten om hunden utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur eller om det annars finns särskilda skäl. Om ägaren inte låter märka hunden och anmäler sitt ägarskap till det centrala registret inom sju dagar får polismyndigheten besluta att hunden skall säljas, skänkas bort eller avlivas. Om det finns särskilda skäl skall polismyndigheten avvakta med en sådan åtgärd. Ägaren skall betala kostnaderna för omhändertagandet.

Departementspromemorians förslag: Polismyndigheten får omhänderta omärkta eller oregistrerade hundar. Polismyndigheten skall försöka fastställa vem som är ägare av hunden och underrätta denne om omhändertagandet. Inom sju dagar efter omhändertagandet eller inom sju dagar efter det att en ägare underrättats om omhändertagandet skall hundens ägare låta märka hunden och anmäla sitt ägarskap till det centrala registret. I annat fall skall hunden anses sakna ägare och polismyndigheten får besluta vad som skall ske med hunden. Enligt en särskild regel skall ägaren inte få förfoga över en omhändertagen hund. En ägare som inte betalat kostnaderna inom sju dagar har inte rätt att få tillbaka hunden.

Remissinstanserna: De synpunkter som framförts angående polismyndighetens rätt att omhänderta omärkta hundar eller hundar som inte har en ägare registrerad gäller bl.a. hur lång tid en hund skall vara omhändertagen. Några remissinstanser efterlyser ett förtydligande om hur en omhändertagen hund skall märkas om ägaren inte förfogar över den. Hovrätten för Nedre Norrland och Kammarrätten i Jönköping anser att det av lagtexten bör framgå vilka valmöjligheter polismyndigheten har när beslut skall fattas om vad som skall ske med en hund. Några remissinstanser anser att tidsfristen om sju dagar är för kort. Rikspolisstyrelsen anser att omhändertagande av hundar på den grunden att de inte är märkta på föreskrivet sätt och därav föranledda åtgärder mot hundägare inte kan anses vara en polisiär uppgift. Enligt Jordbruksverket är bestämmelsen om att en ägare förlorar rätten till sin hund vid bristande betalning alltför långtgående.

Skälen för regeringens förslag: Det kan vara förenat med stora svårigheter att fastställa vem som är ägare till en hund som kan misstänkas vara farlig för människor eller andra djur. Vidare finns det skäl att anta att vissa hundägare inte vill låta märka och registrera sin hund. Det förekommer i vissa hundägarkretsar önskemål om att förvärva eller inneha hundar som inte är kända för myndigheter eller organisationer. I regel är det då fråga om hundar som används i kriminell verksamhet eller på annat otillbörligt sätt. Behovet av att få kännedom om och kontroll över dessa hundar är så stort att det bör finnas ett verksamt instrument

som gör det möjligt för staten att ingripa och tvinga fram en märkning och registrering. I dessa fall torde ett vitesföreläggande inte vara tillräckligt. Polismyndigheten bör därför ges en möjlighet att ingripa och omhänderta en omärkt eller en oregistrerad hund. Denna möjlighet bör i första hand få utnyttjas i de fall polismyndigheten bedömer att hunden utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur. Det är i dessa fall särskilt angeläget med märkning och registrering för att en viss hund skall kunna knytas till en bestämd ägare. Det kan dock finnas också andra skäl för polisen att vilja få vissa hundar märkta och registrerade och där det därför bör finnas möjligheter att omhänderta hunden. Det kan vara fråga om hundar som ännu inte visat sig vara farliga trots att de är av en härstamning som typiskt sett kan leda till farlighet eller hundar som polisen annars bedömer att de måste få kontroll över. Det bör i detta sammanhang betonas att den föreslagna lagen inte ålägger polismyndigheten någon skyldighet att omhänderta en hund. Polismyndighetens möjlighet att omhänderta en omärkt hund bör utnyttjas när polisen bedömer detta vara nödvändigt för att förebygga brott eller det finns andra polisiära skäl för ett ingripande. Polisen kan på detta sätt tvinga fram en märkning och registrering som kan förutsättas underlätta polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet.

Ägaren har ensam ansvaret för sin hund. Mot den bakgrunden får det förutsättas att varje ansvarstagande hundägare vid förlust av sin hund anmäler detta till närmaste polismyndighet. Någon allmän skyldighet att efterforska ägaren till en omhändertagen hund såsom föreslagits i departementspromemorian bör därför inte åläggas polismyndigheten. Med beaktande sålunda av ägarens ansvar och intresset av att hunden inte blir kvar i polisens vård under alltför lång tid bör tidsfristen för ägaren att ombesörja märkning och registrering sättas relativt snävt.

Under den tid en hund är omhändertagen har ägaren inte rätt att faktiskt förfoga över hunden. Någon särskild regel som inskränker ägarens förfoganderätt kan inte anses nödvändig. När hunden är omhändertagen kan följaktligen praktiska svårigheter uppstå när hundägaren vill låta märka sin hund. Polisen kan dock ge ägaren tillstånd att ta med hunden till veterinär eller annan behörig person för att märka den. Om polisen inte medger en sådan ordning får ägaren ombesörja att märkningen sker vid det hundstall där hunden är placerad under omhändertagandetiden. Polisen kan även på ägarens begäran ge tillstånd till personalen vid hundstallet att ombesörja märkningen.

Om ägaren inte inom sju dagar efter omhändertagandet låter märka sin hund och anmäler ägarskapet till det centrala registret får polismyndigheten besluta att hunden skall säljas, skänkas bort eller avlivas. Innan ett beslut om avlivning fattas skall en veterinär undersöka hunden och yttra sig i frågan. Detta krav kan dock efterges om hunden bedöms vara i så dåligt skick att den bör avlivas omedelbart.

För att omhändertagandet skall fylla sitt syfte bör hunden märkas och ägaren ansöka om registrering innan polismyndigheten kan lämna ut hunden. Som nämnts i avsnitt 4.1 bör det i anledning av *Lagrådets* yttrande införas en möjlighet för polismyndigheten att, om det finns

särskilda skäl, dispensera från regeln att märkning och registrering skall ske inom sju dagar.

Det bör föreskrivas att hundägaren skall betala de kostnader som ett omhändertagande medför. Med hänsyn till *Lagrådets* allmänna synpunkter om proportionalitet avstår regeringen dock från att föreslå att ägaren inte skall ha rätt att få tillbaka sin hund om inte kostnaderna betalas inom sju dagar.

Lagrådet har påpekat att polismyndighetens irreparabla beslut om försäljning, bortskänkande eller avlivning inte bör få verkställas så länge tiden för överklagande av beslutet löper och något överklagande inte skett. Regeringen anser emellertid att en sådan ordning – där det i många fall inte kommer att finnas en ägare att delge beslutet med – kan innebära att hundar under lång tid kommer att vara omhändertagna och placerade i hundstall. Detta kan komma att bli mycket kostsamt och är inte heller tillfredsställande från djurskyddssynpunkt. Det får därtill förutsättas att polismyndigheten avvaktar vidare åtgärder för det fall det finns fog för att anta att myndighetens beslut kommer att överklagas. Regeringen finner sammantaget att övervägande skäl talar emot *Lagrådets* förslag.

Rikspolisstyrelsen har hävdat att åtgärder i anledning av ett omhändertagande inte kan anses vara en polisiär uppgift. Polisen har emellertid redan i dag uppgifter enligt annan lagstiftning som innebär att polisen omhändertar hundar. Det finns inte någon annan myndighet som har den uppbyggda organisation som behövs för att föreslagen lagstiftning skall kunna fungera i praktiken. Regeringen anser därför att omhändertagande enligt denna lag och därav föranledda uppgifter bör utföras av polismyndigheten.

Det kan uppstå situationer när polismyndigheten finner det lämpligare att förelägga hundägaren att inom viss tid ombesörja märkning och registrering. Detta kan antas förekomma när polisen gör den bedömningen att föreläggandet kommer att efterföljas. *Lagrådet* har påpekat att det bör undvikas att ett föreläggande med viteshot gäller mot hundägaren samtidigt som hunden är omhändertagen. Enligt lagtexten får polismyndigheten meddela de förelägganden som behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas. Om hunden är omhändertagen i syfte att åstadkomma märkning finns inget behov av att också förelägga ägaren vid viteshot att fullgöra vad som krävs enligt lagen. Omhändertagandet får anses utgöra ett tillräckligt påtryckningsmedel i sig. Regeringen anser att detta redan framgår av lagtexten och avstår därför från att i detta avseende följa *Lagrådets* förslag.

4.4 Straffbestämmelser

Regeringens bedömning: Överträdelse av lagen bör inte vara straffsanktionerad.

Departementspromemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De remissinstanser som särskilt yttrat sig i denna del har inte haft någon erinran mot bedömningen. Kammarrätten i Jönköping saknar dock ett straffsanktionerat förbud mot att nyttja en annan hunds identitet och Miljö- och hälsoskyddsmannaförbundet anser att någon form av avgift bör införas för de hundägare som inte följer lagen.

Skälen för regeringens bedömning: Det är självfallet viktigt att lagens bestämmelser följs. Det kan emellertid ifrågasättas om överträdelser av lagen skall beläggas med straff. Riksdagen har anslutit sig till regeringens bedömning att kriminalisering som en metod för att söka hindra överträdelse av olika normer i samhället bör användas med försiktighet (prop. 1994/95:23, bet. 1994/95:JuU2, rskr. 1994/95:40). Överträdelser av den föreslagna lagens bestämmelser kan mot den bakgrunden inte anses vara av den arten som motiverar en kriminalisering, särskilt med beaktande av polismyndighetens möjligheter att omhänderta och i samband därmed sälja eller avliva en omärkt eller oregistrerad hund. Polismyndigheten har därtill möjlighet att utfärda de förelägganden som behövs för att förmå en hundägare att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Föreläggandena får förenas med vite. Regeringen anser inte heller att någon straffavgift bör införas.

4.5 Ekonomiska konsekvenser

En ordning med krav på obligatorisk märkning och registrering kommer att innebära vissa merkostnader för hundägarna. Ett mikrochips kostar i dag omkring 100 kronor. Till detta kommer kostnaden för injicering av chipset. Injiceringen kan utföras av såväl veterinär som annan för ändamålet utbildad person. Tatuering är ett ingrepp som ibland måste utföras av en veterinär eftersom vissa, framför allt äldre, hundar behöver behandlas med lugnande medel eller sövas inför ingreppet. Den totala kostnaden för att märka en hund med någon av dessa metoder kan beräknas komma att uppgå till mellan 100 och 600 kronor beroende på hundens ålder och storlek.

Att registrera sin hund hos Kennelklubben kostar i dag 75 kronor. Det kan bli fråga om ungefär samma kostnad vid en registrering enligt förslaget om ansvaret för driften överläts på Kennelklubben. Emellertid bör även utrustningen för avläsning av märkningen finansieras med avgifter, varför avgiften kan komma att öka något.

Polismyndigheternas kostnader för omhändertaganden är svårare att förutse eftersom förslaget innebär att polismyndigheten ensidigt avgör om ett omhändertagande skall ske. Förekomsten av farliga hundar är visserligen utbredd, i hela landet kan antalet s.k. kamphundar uppskattas till minst 2 000. Mörkertalet är dock stort. Det är självfallet svårt att bedöma hur många av dessa hundar som det kan bli aktuellt för polisen att ta om hand. Det kan emellertid förutsättas att det bara är ett mindre antal hundar som mer akut kan misstänkas utgöra en fara för samhället. Det är

naturligt att polisens insatser i första hand kommer att inriktas mot dessa hundar.

Enligt beräkningar av Rikspolisstyrelsen uppgår kostnaden för sju dagars uppställning i hundstall, transport och veterinärbesiktning till i genomsnitt 2 720 kronor. Vid en förlängning av uppställningstiden tillkommer en kostnad om 770 kronor för ytterligare sju dagar.

Sannolikt finns i dag inte utrustning för avläsning av mikrochips tillgänglig på alla polisstationer. Sådan utrustning kommer därför att behöva införskaffas. En scanner kostar ungefär 4 000 kronor och enligt Rikspolisstyrelsens beräkningar kommer det att finnas behov av 250 scannrar.

Lagförslaget kommer, främst initialt, sannolikt att medföra vissa merkostnader för polismyndigheten. Undantagsvis kommer det inte att vara möjligt för polismyndigheten att få betalt av en hundägare för omhändertagandekostnaderna. Så kan bli fallet om det inte ens via kronofogdemyndigheten går att driva in en fordran på sådana kostnader. Å andra sidan kan kostnaderna för omhändertaganden enligt annan lagstiftning komma att minska när en ägare snabbare och enklare kan hittas och hållandetiderna därmed förkortas.

Regeringen kommer i årets budgetproposition att återkomma till frågan om den anslagstekniska lösningen för verksamheten.

Det finns inte anledning att anta annat än att lagens krav på märkning och registrering kommer att uppfyllas av ansvarstagande hundägare. Därtill kommer att den påföljd som föreslås, att en hund skall kunna omhändertas av polisen, kan förutsättas få effekt utan att rättsväsendet i övrigt behöver belastas. Antalet fall av överklaganden måste förväntas bli litet. Regeringen bedömer därför att lagen inte i någon nämnvärd omfattning kommer att leda till en ökning av antalet mål i allmän förvaltningsdomstol.

Märkning och registrering

1 §

Bestämmelsen innebär att det införs ett krav på att alla hundar i landet skall vara märkta så att de kan identifieras. Genom märkningen ges varje hund ett unikt identitetsnummer som gör att den kan härledas till en ägare. Märkningen skall vara bestående, dvs. den skall inte gå att avlägsna på ett enkelt sätt. En bricka på ett halsband är således inte att anse som en bestående märkning. Märkningsmetoder som kan godtas är t.ex. mikrochips eller tatuering. För att kunna läsa av ett mikrochips krävs en särskild avläsningsutrustning, en s.k. scanner.

2 §

Av paragrafen framgår att alla hundägare skall låta registrera sig som ägare i ett för landet centralt register. I registret skall sålunda varje identitetsmärkt hund antecknas tillsammans med uppgift om bl.a. vem som är dess ägare. Inledningsvis gäller bestämmelsen alla hundägare. Överlåts driften av registret till en myndighet eller en organisation som redan har ett upparbetat register behöver emellertid de hundägare som redan är registrerade i det registret inte registrera sig på nytt. Efter den inledande registreringen gäller registreringskyldigheten vid varje förvärv av en hund. För att registret så långt möjligt vid varje tidpunkt skall innehålla aktuella uppgifter bör ägaren även anmäla om hunden dött.

Andra stycket föreskriver att hundägaren skall betala en avgift för registreringen och nödvändig avläsningsutrustning för kontroll av märkning. Registeråtkomsten är beroende av det identitetsnummer som mikrochipset innehåller och det krävs en särskild utrustning, en s.k. scanner, för att läsa av ett mikrochips. Eftersom avläsningsutrustning är ett nödvändigt redskap för åtkomst av den information som registret innehåller bör även denna utrustning finansieras med registreringsavgiften.

3 §

Paragrafen kommenteras i den allmänna motiveringen.

Registerändamål

4 §

Paragrafens första stycke anger att registrets ändamål är att fastställa ägarskapet till en hund.

Andra stycket tillförsäkrar myndigheterna direkt åtkomst till registret för det fall registret kommer att föras av annan än statlig myndighet. Tullverket kan ha behov av att kontrollera vem som är ägare till en hund som någon har för avsikt att föra ut ur eller in i landet. Jordbruksverket, länsstyrelsen och de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet behöver åtkomst till registret främst för att kunna fullgöra sin tillsynsskyldighet enligt djurskyddslagstiftningen. Polismyndigheten har behov av tillgång till registret inte bara på grund av uppgifter enligt denna lag utan även i andra sammanhang, bl.a. vid

efterforskning av ägare enligt lagen om tillsyn över hundar och katter och enligt hittegodslagen. Prop. 1999/2000:76

Personuppgiftsansvarig

5 §

I paragrafens första stycke anges att Jordbruksverket är personuppgiftsansvarigt för registret. Regeringen eller, efter bemyndigande av regeringen, Jordbruksverket har dock möjlighet att överlåta driften av registret till annan, dvs. utse ett personuppgiftsbiträde som skall behandla personuppgifterna för verkets räkning. Om regeringen eller Jordbruksverket väljer att överlåta driften till ett privat organ utgör bestämmelsen det lagstöd som krävs för att överlämna förvaltningsuppgift med myndighetsutövning till ett privat organ.

Personuppgiftslagen

6 §

Paragrafen anger att personuppgiftslagen (1998:204) gäller i den mån inget annat reglerats i denna lag.

Omhändertagande m.m.

7 §

Bestämmelsen ger polismyndigheten en möjlighet att omhänderta en omärkt eller oregistrerad hund som utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur eller om det annars finns särskilda skäl. Syftet med bestämmelsen är inte att polisen aktivt skall leta efter omärkta eller oregistrerade hundar. Polisen ges ett redskap att ingripa när det är fråga om hundar som på grund av sin farlighet eller annars bedöms tillhöra den kategori av hundar som polisen har behov av att få kontroll över. Det är dels fråga om hundar som enbart på grund av sitt beteende kan sägas utgöra en direkt fara för människor eller andra djur, dels hundar som genom att de förekommer i kriminella eller ordningsstörande sammanhang eller används på visst sätt kan antas komma att utgöra en fara. Polisen kan ha behov av att kartlägga även andra hundar. Det kan t.ex. vara fråga om hundar som finns hos vissa mindre seriösa hunduppfödare eller hundar vars ägare förekommer i utkanten av en mer etablerad verksamhet med kamphundar. Det är angeläget att alla hundar som förekommer i anslutning till sådan verksamhet, oavsett deras farlighet, kan omhändertas i syfte att åstadkomma en märkning och registrering.

Efter ett omhändertagande åligger det hundägaren att själv efterforska sin hund. Syftet med bestämmelsen är att betona ägaransvaret och inskräpa vikten av att alla hundar märks och registreras.

Paragrafens andra stycke reglerar den tidsfrist inom vilken en hundägare skall låta märka sin hund och ansöka om registrering i det centrala registret. En ansvarsfull hundägare förutsätts vidta erforderliga åtgärder inom tidsfristen om sju dagar.

Andra stycket anger vidare att om hunden inte märks eller någon ägare inte gör anmälan om registrering inom tidsfristen får polisen besluta att hunden skall säljas, skänkas bort eller avlivas. Avgörande vid polisens val

mellan dessa alternativ bör vara sådana omständigheter som hundens ras, ålder och fysiska respektive psykiska kondition. Om en hund är i så dåligt skick att polisen bedömer det lämpligast att avliva hunden skall ett yttrande av en veterinär först inhämtas, om det inte finns särskilda skäl att avliva hunden omedelbart. Paragrafen ger även utrymme för polismyndighetens bedömning att en hund kan återlämnas till sin ägare om omständigheterna talar för en sådan lösning.

Att hunden är omhändertagen innebär att hundägaren inte utan polismyndighetens tillstånd får faktiskt förfoga över sin hund. Polismyndigheten har dock möjlighet att bestämma att ägaren tillfälligt får ta med sig hunden för att t.ex. låta märka den hos en veterinär.

Om en hund inte kan återlämnas till sin ägare, utan säljs, får polismyndigheten ta ut ersättning för sina kostnader ur köpeskillingen. En bestämmelse om detta finns i paragrafens tredje stycke.

Paragrafens fjärde stycke innebär att polismyndigheten, om det finns särskilda skäl, skall avvakta med en åtgärd enligt andra stycket. Det kan t.ex. röra sig om fall där en hundägare hör av sig inom tidsfristen men inte har någon rimlig möjlighet att ordna med märkning och registrering inom sju dagar.

Paragrafen har fått sin slutliga utformning efter påpekande av *Lagrådet*.

8 §

Bestämmelsen innebär att hundägaren skall betala kostnaderna för omhändertagandet. Att hundägaren åläggs detta betalningsansvar förväntas öka viljan att låta märka och registrera sin hund.

Enligt paragrafens andra stycke får polismyndigheten i enskilda fall medge undantag från bestämmelsen. Detta är avsett att ske endast undantagsvis och efter noggrann prövning.

9 §

Bestämmelsen ger polismyndigheten möjlighet att meddela nödvändiga förelägganden, vilka får förenas med vite. Syftet med bestämmelsen är att polismyndigheten skall kunna ingripa i enskilda fall då hundägaren inte fullgör sina skyldigheter enligt lagen. I lagen (1985:206) om viten finns bestämmelser om vitesförelägganden, vitesbelopp m.m.

Bemyndigande

10 §

Enligt paragrafen skall regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utfärda närmare föreskrifter om den avgift som skall betalas för registreringen och avläsningsutrustningen. Efter påpekande av *Lagrådet* har bemyndigandets omfattning begränsats till att gälla föreskrifter om avgiftsuttaget. Regeringen får beträffande märkningsmetoder, registerinnehåll m.m. besluta verkställighetsföreskrifter med stöd av 8 kap. 13 § 1 regeringsformen.

Överklagande m.m.

11 §

Bestämmelsen innehåller regler om överklagande. Såväl polismyndighetens beslut i anledning av ett omhändertagande som Jordbruksverkets eller den registerdriftsansvariges beslut om registrering bör kunna överklagas. Detta bör lämpligen ske direkt till allmän förvaltningsdomstol.

Paragrafens andra stycke har tillkommit efter *Lagrådets* påpekande och innebär att om ett beslut av en organisation överklagas så skall Jordbruksverket föra det allmännas talan i domstolen.

12 §

På inrådan av *Lagrådet* har en bestämmelse införts som innebär att förvaltningslagens (1986:223) bestämmelser om överklagande, rättelse och omprövning skall tillämpas om beslutet har meddelats av ett privaträttsligt subjekt.

Ikraftträdandebestämmelser

Lagen träder i kraft den 1 januari 2001 men bestämmelserna om omhändertagande m.m. i 7-9 §§ skall inte gälla förrän från och med den 1 april 2001. Detta innebär att ägare till omärkta eller oregistrerade hundar har en tid om tre månader efter lagens ikraftträdande på sig att ordna med märkning och registrering.

För att äldre hundar skall slippa utsättas för den påfrestning som en märkning kan innebära skall lagen inte tillämpas på hundar som vid tidpunkten för lagens ikraftträdande är äldre än åtta år.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 1999/2000:76
Bilaga 1

Efter remiss har yttranden över Departementspromemorian Förslag till lag om märkning och registrering av hundar (Ds 1999:74) avgetts av Hovrätten för Nedre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Statskontoret, Försvarmakten, Statens räddningsverk, Riksrevisionsverket, Statens jordbruksverk, Sametinget, Statens veterinärmedicinska anstalt, Sveriges lantbruksuniversitet, Länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Västerbottens län, Stockholms stad, Linköpings, Göteborgs och Östersunds kommuner, Svenska Kommunförbundet, Svenska Jägareförbundet, Blandis Hundregister, Djurskyddsinspektörernas Riksförening, Förbundet djurens rätt, Föreningarna Djurens Vänners Riksorganisation, Jägarnas Riksförbund, Miljö- och hälsoskyddstjänstemannaförbundet, Svenska Djurskyddsföreningen, Svenska Hundskyddsföreningen, Svenska Hunduppfödareföreningen, Svenska Kennelklubben, Sveriges Veterinärförbund och Synskadades Riksförbund.

Dessutom har yttrande inkommit från Svenska Pitbullterrierföreningen, Svenska Hundklubben och Djurombudsmannens Stödorganisation.

Helsingborgs och Kiruna kommuner, Lantbrukarnas Riksförbund, Hundskolan i Sollefteå, Hundägarnas intresseorganisation och Sveriges Djurskyddsföreningars Riksförbund har avstått från att avge yttrande.

Häri genom föreskrivs följande.

Märkning och registrering

1 § En ägare skall låta märka sin hund så att den kan identifieras. Märkningen skall vara bestående.

2 § Ägaren av en hund skall låta registrera sitt ägarskap i ett för landet centralt register.

Hundägaren skall betala en avgift för registreringen och för utrustning för att läsa av märkningen.

3 § Bestämmelserna i 1 och 2 §§ gäller hundar som stadigvarande finns i Sverige.

Registerändamål

4 § Registret får användas för att fastställa vem som är ägare av en hund.

Tullverket, Statens jordbruksverk, länsstyrelsen, polismyndigheten och de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet skall ha direkt åtkomst till registret.

Personuppgiftsansvarig

5 § Jordbruksverket är personuppgiftsansvarigt för registret. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får besluta att överlåta driften av registret till en annan myndighet eller till en organisation.

Personuppgiftslagen

6 § För behandling av personuppgifter gäller, utöver vad som sägs i 4 och 5 §§, personuppgiftslagen (1998:204).

Omhändertagande av hundar

7 § Om en hund påträffas utan märkning eller om det inte finns någon ägare av en hund antecknad i det centrala registret får hunden omhändertas av polismyndigheten.

Inom sju dagar från omhändertagandet skall hundens ägare låta märka hunden och anmäla ägarskapet till det centrala registret. I annat fall skall

hunden anses sakna ägare och polismyndigheten får besluta vad som skall ske med hunden. Innan ett beslut om avlivning fattas skall yttrande inhämtas från en veterinär, om det inte finns särskilda skäl att avliva hunden omedelbart.

8 § Kostnader som uppkommit på grund av ett omhändertagande får förskötteras av allmänna medel.

9 § Ägaren av en omhändertagen hund skall betala de kostnader som omhändertagandet medfört.

En ägare som inte betalat kostnaderna inom sju dagar från omhändertagandet har inte rätt att få tillbaka hunden. Polismyndigheten får då besluta vad som skall ske med hunden.

Om polismyndigheten har beslutat att hunden skall säljas, får polismyndigheten ta ut ersättning ur köpeskillingen för kostnaderna för omhändertagandet.

Om det finns särskilda skäl får polismyndigheten i enskilda fall medge undantag från första eller andra stycket. Om undantag görs från första stycket, skall kostnaderna för omhändertagandet slutligt betalas av polismyndigheten.

10 § Polismyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

I beslut om föreläggande får polismyndigheten sätta ut vite.

Bemyndigande

11 § Närmare föreskrifter om märkningen, registreringen, registret och avgifter för registreringen meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Överklagande m.m.

12 § Polismyndighetens beslut enligt 7, 9 eller 10 § eller beslut om registrering som meddelas av Jordbruksverket eller av den som ansvarar för driften av registret får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat beslutas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Bestämmelserna i 7-10 §§ skall dock gälla först från och med den 1 april 2001.

2. Lagen skall inte tillämpas på hundar som vid lagens ikraftträdande är äldre än åtta år.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2000-03-07

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Vängby, justitierådet
Leif Thorsson, regeringsrådet Rune Lavin.

Enligt en lagrådsremiss den 24 februari 2000 (Jordbruksdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om märkning och registrering av hundar.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Ylva Myhrberg.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Mot bakgrund av att lagförslaget har sin upprinnelse i ett behov av att kunna oskadliggöra kamphundar skulle det kunna diskuteras om kravet på registrering av Sveriges samtliga hundar och hundägare står i rimlig proportion till behovet. Av lagrådsremissen får emellertid anses framgå att även andra, inte obetydliga fördelar är förenade med en sådan registrering. Från de synpunkter Lagrådet har att beakta finns inte något att erinra mot förslaget i denna del.

Om man utgår från att syftet med förslaget är att åstadkomma en registrering av alla hundar och hundägare, visar sig från de synpunkter Lagrådet har att företräda att åtskilliga problem kan uppkomma i fråga om tillämpningen sådan den med ledning av lagtext och motivering kan förutsättas komma att gestalta sig.

Av lagtexten framgår att det inte är någon skyldighet för polismyndigheten att omhänderta omärkta hundar. Tvärtom framhålls i motiveringen att denna möjlighet förutsätts komma att utnyttjas bara i de fall polismyndigheten bedömer att hunden utgör eller kan komma att utgöra en fara för människor eller andra djur.

I andra fall har polismyndigheten möjlighet att vid vite förelägga hundägaren att märka sin hund. Men hänsyn till polismyndighetens knappa resurser kan antagas - och torde också vara avsett - att denna möjlighet praktiskt taget aldrig kommer att användas.

Av det anförda framgår att den förutsatta tillämpningen innebär att vissa typer av hundar - eller snarare hundägare - kommer att behandlas annorlunda än andra, trots att syftet med lagen är att samtliga hundar skall registreras. En sådan tillämpning skulle komma att strida mot kravet på likhet inför lagen sådant det framgår av bl.a. 1 kap. 9 § regeringsformen.

Vidare förutsätts i motiveringen att polismyndighetens möjlighet att omhänderta en omärkt hund kan komma att utnyttjas bl.a. när polisen bedömer att detta kan vara nödvändigt för att förebygga brott. Emellertid anses det vara i princip olämpligt att lägga prognoser om brottsliga gärningar till grund för tvångsåtgärder. Dessutom kan avsikten omintetgöras genom att ägaren låter märka hunden. Ett korrekt sätt att angripa problemet är att i lagen om tillsyn över hundar och katter föra in

kriterier för när hundar kan presumeras vara farliga och därför böra bli föremål för omhändertagande samt avlivning eller annan åtgärd i vidare omfattning än som följer av nu gällande föreskrifter.

Slutligen bör beaktas förutsättningarna enligt 7 § för att ägaren skall få tillbaka en omhändertagen hund. Hundägaren har sju dagar på sig för att lokalisera hunden, låta märka den - varvid han är beroende av polisens goda vilja för att få tillgång till hunden - anmäla ägarskapet till registret och betala de kostnader som omhändertagandet medfört. I samband med helger kan den tid som i praktiken står till buds bli avsevärt kortare än en vecka.

Tillämpningen kan komma att avse djur med betydande ekonomiskt värde. Det kan naturligtvis ifrågasättas om inte det egentliga syftet med lagstiftningen är att bli av med de farliga hundarna. Det syfte som framgår av lagtexten är emellertid som förut framhållits att åstadkomma märkning. De åtgärder som föreslås enligt 7 §, dvs. främst försäljning eller avlivning, kan knappast anses stå i proportion till detta syfte. Ett alternativ för att tillgodose det angivna syftet skulle kunna vara att polismyndigheten låter märka hunden och tar ut kostnaderna härför av hundägaren.

Lagrådet finner det vara ett angeläget allmänt intresse att åtgärder vidtas mot farliga hundar. Av vad som blivit upplyst under föredragningen inför Lagrådet framgår också att sådana åtgärder brådskar. Lagen om tillsyn över hundar och katter har emellertid sedan länge varit föremål för översyn och problemet borde enligt vad som förut antytts kunna lösas inom dess ram. Den förutsatta tillämpningen av den föreslagna lagen sedd i ljuset av dess syfte enligt lagtexten föranleder erinringar med hänsyn till rättsstatliga principer om likhet inför lagen och om proportionalitet. Lagrådet ifrågasätter därför allvarligt om lagförslaget bör genomföras i föreliggande skick.

Skulle lagförslaget genomföras har Lagrådet följande synpunkter i fråga om de enskilda bestämmelserna.

5 §

Om driften av registret skulle överlåtas till en privaträttslig organisation, kommer registret att bli allmän handling endast försåvitt organisationen och dess registerverksamhet anges i den bilaga som avses i 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen. Lagrådet förutsätter att registret skall vara offentligt enligt tryckfrihetsförordningens regler om allmänna handlingar även om det skulle komma att föras av ett privaträttsligt organ.

7 §

Enligt andra stycket i lagen skall hunden anses sakna ägare, om inte hunden märks eller ägarskapet anmäls inom sju dagar från omhändertagandet. En möjlighet är emellertid att man mycket väl vet vem ägaren är, ehuru han inte vidtar de åtgärder som krävs av honom. Det kan inte anses vara en tillåten lagstiftningsteknik att föreskriva att något som bevisligen strider mot verkligheten skall anses vara för handen. I stället

bör direkt anges vad polisen i denna situation kan göra. De alternativ som står till buds bör anges i lagtexten, särskilt som både lagen om tillsyn över hundar och katter (3 §) och djurskyddslagen (34 §) anger att hunden (djuret) skall säljas eller avlivas och det i förevarande fall synes vara avsett att hunden också skall kunna ges bort. Lagrådet förordar därför att andra meningen i andra stycket ges följande lydelse: "I annat fall får polismyndigheten besluta att hunden skall säljas, skänkas bort eller avlivas."

9 §

Andra stycket andra meningen bör i överensstämmelse med vad som sagts under 7 § ges följande lydelse: "Polismyndigheten får då besluta att hunden får säljas, skänkas bort eller avlivas."

10 §

Enligt förslaget skall i 10 § - vilken placerats under rubriken "Omhändertagande av hundar" - föreskrivas att polismyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas. Förelägganden av denna art är, vilket framkom under föredragningen inför Lagrådet, främst avsedda att förmå hundägaren att låta märka och registrera sin hund enligt 1 och 2 §§. Denna situation bör kunna förekomma utan att hunden omhändertagits, varför till rubriken bör fogas "m.m."

Möjligheten för polismyndigheten att meddela föreläggande och sätta ut vite i detta tycks dock föreligga oavsett om hunden omhändertagits eller inte. Om ett föreläggande med viteshot gäller mot hundägaren samtidigt som hunden är omhändertagen, kommer hot om dubbla påföljder att vara riktade mot ägaren.

En sådan kumulation av påföljder bör undvikas, och detta bör framgå klart av lagtexten. Lagrådet föreslår därför att en andra mening förs in i första stycket med följande lydelse: "Föreläggande om att hunden skall märkas och registreras får meddelas endast om hunden inte omhändertagits av polismyndighet."

11 §

Rätten att meddela föreskrifter kan, enligt 8 kap. 7 § regeringsformen, delegeras till regeringen endast i vissa i lagrummet angivna ämnen. Den föreslagna lagen avser emellertid inte djurskydd (fjärde punkten i första stycket) eller något annat av de angivna ämnena. Av de i paragrafen angivna ändamålen har bemyndigandet att meddela föreskrifter om avgifter för registreringen stöd i 8 kap. 9 § andra stycket regeringsformen. Möjligheten att meddela föreskrifter om märkningen, registreringen och registret kan däremot inte inordnas i ett bemyndigande som ger regeringen rätt att besluta i riksdagens ställe. Regeringen får i dessa avseenden endast besluta s.k. verkställighetsföreskrifter. Regeringens rätt att meddela föreskrifter om verkställighet av lag följer redan av 8 kap. 13 § 1

regeringsformen och bör därför inte uttryckligen omfattas av bemyndigandet i förevarande paragraf.

Prop. 1999/2000:76
Bilaga 3

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse: "Föreskrifter om avgifter för registreringen meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer."

12 §

De beslut som enligt paragrafen är överklagbara gäller i princip omedelbart. Ett beslut om vad som skall ske med hunden kan exempelvis innefatta försäljning, bortskänkande eller avlivning av hunden och således vara irreparabelt. Genom att överklaga detta beslut eller beslutet om omhändertagande och därvid framkalla ett inhibitionsbeslut har hundägaren möjlighet att stoppa verkställigheten av beslutet. Om hundägaren skall ha en reell möjlighet att utnyttja dylika rättsmedel, får beslutet om hundens försäljning, bortskänkande eller avlivning inte gå i verkställighet innan tiden för beslutets överklagande gått ut. Lagrådet föreslår därför att följande bestämmelse införs som en andra mening i tredje stycket: "Polismyndighets beslut om försäljning, bortskänkande eller avlivning av hund får inte verkställas så länge tiden för överklagande av beslutet löper och något överklagande ännu inte skett."

Vidare skall sådana beslut om registrering som kan komma att meddelas av den som ansvarar för driften av registret vara överklagbara. Detta skulle kunna medföra att om t.ex. detta ansvar kom att åvila Svenska Kennelklubben dess registreringsbeslut finge överklagas hos länsrätt. Eftersom Kennelklubben är en privaträttslig juridisk person, kommer de ordinära regler som gäller för överklagande av förvaltningsbeslut inte att bli automatiskt tillämpliga. Härför krävs uttryckliga regler om att motsvarande bestämmelser i förvaltningslagen skall gälla för den ifrågavarande organisationens beslutsfattande och omprövningsplikt i registreringsärenden samt handhavande av överklagandeskrifter. Lagrådet rekommenderar att en genomgång görs av vilka bestämmelser i förvaltningslagen som skall vara tillämpliga hos "den som ansvarar för driften" och att uttryckliga regler härom, eventuellt i form av hänvisningar till förvaltningslagen, tas in i lagen.

Vidare blir ett privaträttsligt subjekt, vars beslut överklagats, inte omedelbart den enskildes motpart, eftersom bestämmelsen i 7 a § första stycket förvaltningsprocesslagen endast omfattar förvaltningsmyndighet. Mål av här avsedd typ bör inte vara undantagna från principen om tvåpartsprocess i länsrätt. Enligt Lagrådets mening bör det allmänna talan dock föras av Jordbruksverket. En regel härom kan förslagsvis ha följande lydelse: "Jordbruksverket för det allmänna talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det första beslutet meddelats av den som ansvarar för driften av registret."

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2000

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Freivalds, Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, Klingvall, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: statsrådet Winberg

Regeringen beslutar proposition 1999/2000:76 Lag om märkning och registrering av hundar

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om märkning och registrering av hundar (2000:000)	4, 12 §§	